

URADNO IME:	United States of America
ČLANSTVO:	OZN,NATO,OAS,OECD,NAFTA,KEVS,G7, ANZUS
POVRŠINA:	9 529 065km ²
PREBIVALSTVO:	256 561 000 (ocena 1993)
JEZIKA:	Angleški (uradni),španski (6%)
VERSTVA:	Protastanti (53%),katoličani(26%),Judje(2%)

OSNOVNI PODATKI

UVOD

LEGA

NA SEVERU DRŽAVE MEJIJO NA KANADO, KJER JU OMEJUJE NAJDALJŠA RAVNA MEJNA ČRTA NA SVETU.

NA JUGU MEJI NA MEHIKO. ZA TO MEJO SO SE V PREJŠNJIH STOLETJIH BOJEVALI, DANES PA JE TO ENO OD NAJBOLJ, ČE NE TUDI NAJBOLJ VAROVANO MEJNO OBMOČJE. VZROK TEMU JE PRISELJEVANJE ILEGALNIH PRIBEŽNIKOV IZ SPEDNJE IN LATINSKE AMERIKE PA TUDI ZARADI DROG, KI IMAJO VEČINO IZVORA V JUŽNI AMERIKI.

ZA ZDA VELIKOKRAT SLIŠIMO IZRAZ DRŽAVA MED DVEMA MORJIMA ALI OCEANOMA, SAJ JO NA VZHODU OBLIVA ATLANTSKI OCEAN, NA ZAHODU PA PACIFIC. SO ČETRТА NAJVEČJA DRŽAVA NA SVETU

POLITIČNA RAZDELITEV

TA JE V ZDA NEKOLIKO DRUGAČNA KOT V DRUGIH DEMOKRATIČNIH DRŽAVAH. IMAJO TRI VEJE OBLASTI: IZVRŠILNA(PRESEDNIK), ZAKONODAJNA(KONGRES) IN SODNA OBLAST(VRHOVNO SODIŠČE). V DRŽAVI PREVLAJUJETA DVE STRANKI: DEMOKRATI IN REPUBLIKANCI. TRENUTNO JE PREDSEDNIK DRŽAVE, OZIROMA THE PRESIDENT, GEORGE WALTER BUSH Jr., REPUBLIKANEC, KI SI JE ZARADI VOJNE V IRAKU PRIDOBIL KAR NEKAJ NASPROTOVANJ LJUDSTVA, ZATO SO NA NEDAVNIH VOLITVAH ZA AMERIŠKI KONGRES Z NEKAJ VEČ KOT 400 ČLANI ZMAGALI DEMOKRATI. KONGRES SESTAVLJATA PREDSTAVNIŠKI DOM S 435 ČLANI IN SENAT S 100 ČLANI, DVEMA SENATORJEMA IZ VSAKE DRŽAVE.

UPRAVNA DELITEV

ZDA SESTAVLJA 50 ZVEZNIH DRŽAV IN 14 ODVISNIH OZEMELJ V TIHEM OCEANU IN KARIBSKEM MORJU. NAJVEČJA MED ZVEZNIH DRŽAVAMI JE ALJASKA, ODKUPLJENA OD RUSKEGA CARJA LETA 1867. NA JMANJŠI PA STA RHODE ISLAND IN DELAWARE, OBE NA VZHODNI OBALI.

GEOGRAFSKA DELITEV

SEVEROVZHODNE ZDA

SO DEL DRŽAVE, KI JE BIL PRVI KOLONIALIZIRAN, SO GOSPODARSKO NAJMOČNEJŠE IN NAJBOLJ POSELJENE. TUKAJ JE TUDI NAJVEČJE MESTO V ZDA IN HKRAT SVETOVNI POSLOVNI CENTER, NEW YORK, KJER IMAJO SEDEŽ NAJVEČJE SVETOVNE KORPORACIJE. POLEG NEW YORKA JE TUKAJ ŠE PHILADELPHIA, BOSTON, BALTIMORE,...VELIKO MILIJONSKIH MEST. RAZŠIRJENA JE ŽELEZARSKA IN JEKLARSKA INDUSTRIJA, KI JE DOBILA PRVI VZPON V ZAČETKU 20.ST. Z NAJVEČJIM JEKLARJEM ALFREDOM CARNEGIE. PO NJEM JE POIMENOVANA TUDI ZNAMENITA CARNEGIE HALL. MOČNA JE

TUDI NAFTNA INDUSTRIJA, SAJ SO V PENSILVANIJU PRVIČ ODKRILI NAFTNO. DANES KO JE POTROŠNI DRUŽBENI APARAT ŽE IZČRPAL OSLABLJENE VIRE SE UKVARJAJO S PREDELAVO NAFTE. NAKONCU 19. ST. SO SE POJAVILE PRVE PREDELOVALNICE OZ. RAFINERIJE V CLEVELANDU, KI SICER NE LEŽI V TEM DELU ZDA, AMPAK SEDEŽI TAKRAT ŠE REVNIH NAFTNIH DRUŽB SO BILE V NEW YORKU. DANES JE NAJVEČJA MED NJIMI EXXON MOBIL, NASLEDICA STANDARD OILA, KATEREGA JE SKUPAJ S PRIJATELJI USTANOVIL NAFTNI KRALJ JOHN DAVIDSON ROCKEFELLER.

PRVI PREBIVALCI TEGA OBMOČJA SO BILI INDIJANCI VEČIH PLEMEN, KOT SO: IROKEZI, ALGONIKI, WANPANOAGI, ...PREVLADUJE BELA RASA EVROPSKEGA POREKLA, VELIKO JE TUDI ČRNCEV IN LATINOAMERIČANOV. TI ŽIVIJO VEČINOMA V SLABŠIH MESTNIH ČETRTH MILIJONSKIH MEST, KJER JE VELIKO NASILJA, UMROROV, PREPRODAJALCEV DROG IN OSTALIH NEPRIDIPRAVOV. BORIJO SE ZA PREŽIVETJE IN POSKUŠAJO USPETI V SEBI NENAKLONJENI DRUŽBI. PODNEBJE JE HLADNO CELINSKO. POLETJA SO TOPLA, ZIME PA MRZLE, KER TUDI REKE ZAMRZUJEJO. V POGORJU APALAČI, KI SE DVIGAJO NEKOLIKO VIŠJE OD 600m, SO TE V POVPREČJU ZA STOPINJO ALI DVE VIŠJE.

ZVEZNE DRŽAVE: CONNECTICUT(HARTFORD), DELAWARE(DOVER), MAINE(AUGUSTA), MASSACHUSETTS(BOSTON), NEW HAMPSHIRE(CONCORD), NEY JERSEY(TRENTON), NEW YORK(ALBANY), PENSILVANIIJA(HARRISBURG), RHODE ISLAND(PROVIDENCE), VERMONT(MONTPELIER).

AMERIŠKI JUG

JUŽNO OD MASONOVE IN DIXONOVE ČRTE, MEJE, KI STA JO POTEGNILA V LETIH 1763- 1767 ANGLEŠKA ZEMLJEMERCA CHARLES MASON IN JEREMIAH DIXON MED PENSILVANIJU, MARYLANDOM IN VIRGINIJO, SE ZAČENJA DRUGI SVET ZDRUŽENIH DRŽAV, SVET AMERIŠKEGA JUGA.

V SEVERNEMU DELU SE NAHAJA PRESTOLNICA CELOTNE DRŽAVE WASHINGTON D.C.

V ZAHODNEM DELU NAJDEMO PARNIKE NA MISISIPIJU, KI SE V PRIMERJAVI Z DANAŠNJIMI MODERNIMI GLISERJI, GIBLJEJO KAKOR POLŽ PROTI FERRARIJU. MISISIPI JE, NAJDALJŠA AMERIŠKA REKA, KI TEŠE OD SKRAJNEGA SEVERA IN SE PRI NEW ORLEANSU IZLIVA V KARIBSKO MORJE, SE VSAKO LETO S SVOJIMI AKUMULATIVNIMI NANOSI POMAKNE ZA 100m V MORJE. TUKAJ IMAJO DOLGA , VROČA IN VLAŽNA POLETJA IN MILE ZIME. TEMPERATURE SO VIŠJE KOT V NOTRANJOSTI DRŽAVE. GOSPODARSTVO TEMELJI NA KMETIJSTVO IN IZKORIŠČANJU NARAVNIH DOBRIN. NAPRIMER: V GEORGIJI PRIDELAJO POLOVICO ARAŠIDOV V ZDA, KI JIH PORABIJO PREDVSEM ZA IZDELAVO KIKIRIKIJEVEGA MASLA. V 19. STOLETJU SO SE UKVARJAL S PLANTAŽAMI S TOBAKOM IN BOMBAŽEM, KJER SO DELALI ČRNSKI SUŽNJI, KAR JE BIL VZROK ZA ŠTIRILETNO DRŽAVLJANSKO ALI SECESIJSKO VOJNO. RAZVITA JE TUDI PETROKEMIČNA INDUSTRIJA IN RAFINERSTVO NAFTE. NA SKRAJNEM JUGU PREVLADUJE ČRNSKO PREBIVALSTVO, OB OBALI SO BELCI, NA FLORIDI PA JE VELIKO IMIGRANTOV IZ SREDNJE AMERIKE, PREDVSEM IZ PORTORIKA, KUBE IN TAHITIJA. FLORIDA PA JE TUDI RAJ ZA UPOKOJENCE, KI TUKAJ PREBIVAJO V PRIKOLICAH, KI OB TORNADU PRAV LEPO KROŽIJO PO ZRAKU IN DAJO FOTOGRAFOM DOBRO PRILOŽNOST ZA ODLIČEN POSNETEK. V VIRGINIJI, SEVERNI KAROLINI IN JUŽNI KAROLINI SO POTEKALI NAJHUJŠI BOJI MED LETOMA 1861-1865. V SEVERNI KAROLINI JE ORVILLU IN WILBURJU

WRIGHTU USPELO NAREDITI PRVI POLET Z MOTORNIM LETALOM, 17. DECEMBRA 1903.

VELIK VPLIV IMA TUDI GLASBA, SAJ JE V NEW ORLEANSU SREDIŠČE JAZZA, V NASHVILLU PA COUNTRY GLASBE. IZ MEMPHIS PA PRIHAJA LEGENDARNI, NEPOZABNI KRALJ ROCK´N´ROLLA ELVIS PRESLEY.

TRENTUTNO PA VSI NAJBOLJ POMNIMO LANSKOLETNI ORKAN KATRINA, KI JE POVZROČIL VELIKO MATERIALNO ŠKODO IN POKAZAL SLAB ODNOS IN POVEZANOST MED VLADO IN JUGOM.

SREDNJI ZAHOD

TO PROSTRANO OBNOČJE POLJ IN NESKONČNIH TRAVNIKOV SE ZAČNE ŽE NA ZAHODU APALAČEV, SE OB VELIKIH JEZERI IN KANADSKI POKRAJINI MANITOBI NA SEVERU VLEČE VSE DO SKALNEGA GOROVJA.

OB VELIKIH JEZERI, MED KATERIMI JE NAJVEČJE GORNJE, SO MILJONSKA, INDUSTRIJSKA MESTA. SEM SE JE PRISELILO VELIKO ČRNSKEGA PREBIVALSTVA IZ JUGA DRŽAVE. REČEMO TUDI DA JE TUKAJ TOPILNI LONEC NARODOV. PREDSTAVLJAJO VSAJ POLOVICO LJUDI V MESTIH. V ČIKAGU JE RAZVITA MESNO-PREDELOVALNA IN ŽIVILSKA INDUSTRIJA, V DETROITU PA DOMUJETA GENERALS MOTORS IN FORD, NAJVEČJI AMERIŠKI AVTOMOBILSKI PODJETJI. ŠE DO PREDKRATKEGA JE BILA AVTOMOBILSKA INDUSTRIJA PONOS AMERIKE, DANES, KO JE TOYOTA PO ŠTEVILU PROIZVEDENIH AVTOMOBILOV PREHITELA GENERAL MOTORS IN POSTALA NAJVEČJI PROIZVAJALEC NA SVETU, PA IZGUBLJA NA VELJAVI. SEVEDA PA SE OPTIMISTIČNI AMERIČANI NE PREDAJO IN ŽE OBLJUBLJAJO NOV UDAREC.

POLJA OBDELUJEJO INTENZIVNO, IMAJO VELIKE PRESEŽKE OD KATERIH JE ODVIŠEN VELIK DEL SVETA.

PO 100. POLDNEVNIHU ALI DEAD LINE SE ZAČNE SUHO PODNEBJE Z MALO PADAVINAMI IN POLPUŠČAVSKIMI LASTNOSTMI.

PACIFIŠKE ZDA

RAZDELIMO JIH NA 2 DELA: JUGOVZHODNE TER OBALNI PAS OB PACIFIKU. NA JUGOZAHODU IN V SKALNEM GOROVJU LEŽIJO DRŽAVE: ARIZONA, NOVA MEHIKA, OKLAHOMA IN TEXAS OZIROMA KOLORADO, IDAHO, MONTANA, NEVADA, UTAH IN WYOMING.

V MONTANI IN TEKSASU NAJDEMO NAJVEČJE ČREDE GOVEDA, V NAVADI SI LAHKO OGLEDAMO GRAND CANYON, TISOČLETNO DELO REKE KOLORADO, KI DANES NAVDUŠUJE OBISKOVALCE. ZNANA JE TUDI ZABAVIŠKA PRESTOLNICA LAS VEGAS, KJER NAJDEMO NEŠTETO IGRALNIC Z NAVDUŠUJOČIMI OBLIKAMI. V UTAHU LEŽI NAJVEČJE SLANO JEZERO NA SVETU, KI GA JE SVET BOLJE SPOZNAL Z ZIMSKIMI OLIMPIJSKIMI IGRAMI LETA 2002.

SVET OB TIHEM OCEANU JE MOGOČE OPISATI LE S PRESEŽNIKI. TU SO NAJVIŠJE GORE, NAJGLOBLJE DOLINE, NAJBOLJ VROČE PUŠČAVE, NAJVIŠJA DREVESA IN NAJLEPŠA POKRAJINA.

KALIFORNIJSKA SEKVOJA JE S SVOJIMI 107m NAJVIŠJE DREVO NA SVETU, DOLINA SMRTI NA OBROBJU SKALNEGA GOROVJA SE V VROČIH POLETNIH MESECIH SEGREJE VSE TJA DO 50C M, NA SEVERU, V ZVEZNI DRŽAVI WASHINGTON GOROVJA PRESEGAJO 6000m, TAM SO TUDI OGNJENIKI, ZNANA JE SVETA HELENA, KI SE JE PO SVOJEM EKSPLOZIVNEM IZBRUGU 1989 ZNIŽALA ZA 400m IN TERJALA 57 ČLOVEŠKIH ŽIVLJENJ. V OREGONU, NAJDEMO ŠE OHRANJENE MOGOČNE LISTNATE GOZDOVE, KI SO ME ŠE POSEBEJ

NAVDUŠILI, KO SEM STRELJAL JELENČKE(PA TUDI BOBRE IN VIDRE) NA DEER HUNTER 2005.

SKOZI CELOTNO OZEMLJE POTEKA PRELOMNICA SV. ANDREJA, KI VSAKIH NEKAJ LET ŠE DODATNO VZNEMIRI PREBIVALSTVO. ZADNJIČ SE JE TO ZGODILO V LOS ANGELESU PRED 13 LETI.

LOS ANGELES JE KALIFORNIJSKO VELEMESTO Z DVAKRATNO POPULACIJO SLOVENIJE. ZNAN JE PO ŠTEVILNIH BULVARJIH, MESTNIH PREDELIH IN SEVEDA PO HOLLYWOODU, CENTRU DANAŠNJEGA FILMA. TAM ŽIVI VEČINA FILMSKIH ZVEZDNIKOV, TAM KRALJUJEJO L.A. LAKERSI, NHL PRVAKI IZ SAN JOSEJA... PREBIVALSTVO JE SESTAVLJENO IZ BELCEV, LATINOAMERIČANOV IN AZIJCEV, MED KATERIMI PREVLAĐUJEJO KITAJCI, KI SO SEM PRIŠLI MED ZLATO MRZLICO V RANIH DVAJSETIH.

DRUGO, TUDI ZNANO KALIFORNIJSKO MESTO JE SAN FRANCISCO, KI GA LEPO OPEVA SCOTT MACKENZIE V SVOJI PESMICI. VSI SO ŽE SLIŠALI ZA ALCATRAZ, SLAVEN ZAPOR NA OTOKU NEDALEČ STRAN OD MESTA. V MESTNEM ZALIVU SE NAHAJA GOLDEN GATE, ZANIMIVE SO ŠE HIŠE NA VZPETINAH, OD KODER JE ČUDOVIT POGLED NA DOWNTOWN, OZIROMA SREDIŠČE MESTA, IN SANFRANCIŠKI ZALIV.

VELIKO DRUGAČEN JE MILIJONSKI SEATTLE V WASHINGTONU, KJER NAS POZDRAVLJA SPACE NEEDLE, PO MOJEM MNENJU PREČUDOVITA ZGRADBA V OBLIKI NLPJA. TAM ŽIVI TUDI WILLIAM GATES III. ALI BILL GATES, NAJBOGATEJŠI ZEMLJAN IN USTANOVITELJ NAJVEČJE IN ZAENKRAT NAJDOSNEJŠE RAČUNALNIŠKE KORPORACIJE MICROSOFT, KI NAM BO KMALU VRINILA SVOJ NOVI OPERACIJSKI SISTEM WINDOWS VISTA. SEATTLE IN LOS ANGELES STA ZELO POMEMBNI MESTI ZA LETALSKI TRANSPORT.

ALJASKA IN HAVAJI

STA OBE ODDALJENI DRŽAVI. NA ALJASKI KLJUB NJENI VELIKOSTI NE POSELJUJE VELIKO AMERIČANOV, TAM JE PERMAFROST, VEČNO ZAMRZLA TLA, NEUPORABEN ZA KMETIJSKO UPORABA. PREBIVALSTVO ŽIVI OD RIBOLOVA IN DELA NA NAFTNIH PLOŠČADIH. IMAMO MRZLA POLETJA IN TEMNE, LEDENE ZIME. POLETI TUKAJ USPEVA SAMO GRMIČEVJE IN OSTALO NIZKO RASTJE, KI LJUDEM DA SNOVI ZA PREHRANJEVANJE.

HAVAJI URADNO POSTANEJO DEL ZDA ŠELE 1950. SO OGNJENIŠKEGA NASTANKA. TAM SO PADAVINE 250 DNI NA LETO, KAR VULKANSKO PRST, PRIMERNO ZA KMETIJSTVO, ŠE DODATNONAVLAŽI. RAZVIT JE POČITNIŠKI TURIZEM. ZNANSTVENIKI SO TAM POSTAVILI OPAZOVALNICE S TELESKOPI. NAJVEČJI MED HAVAJSKIMI OGNJENIKI JE MOUNA KEA, KI JE Z 9200m OD DNA MORJA TUDI NAJVIŠJA GORA NA ZEMLJI.

GOSPODARSTVO NA SPLOŠNO

ZDRUŽENE SILA NA SVETU IN DRŽAVE AMERIKE SO NAJVEČJA GOSPODARSKA NJIHOVO PRODUKTIVNOST BI LAHKO OPISOVALI LE S PRESEŽNIKI. PRAVO PREDSTAVO O NJENI NEZNANSKI VELIKOSTI LAHKO DOBIMO, ČE PRIMERJAMO NJIHOVO CELOTNO PROIZVODNJO S PROIZVODNJO PREOSTALEGA SVETA. LETA 1988 SO ZDA PRISPEVALE K CELOTNEMU OBSEGU SVETOVNEGA GOSPODARSTVA VEČ KOT 26%. V ZDA NAKOPLJEJO SKORAJ ČETRTRINO VSEGA PREMOGA, PROIZVEDEJO SKORAJ ČETRTRINO VSEGA JEKLA IN PRIBLIŽNO TRETJINO CELOTNE ELEKTRIČNE ENERGIJE TER NAČRPAJO SKORAJ ČETRTRINO CELOTNE NAFTE. TOVARNE ZDA IZDELAJO PRIBLIŽNO

TRETIJNO VSEH STROJEV, ELEKTRIČNIH NAPRAV IN ELEKTRONSKIH APARATOV.

TA VELIKANSKA PROIZVODNJA PA SE UJEMA S PRAV TAKO PRESENETLJIVO PORABO. VSAK AMERIČAN PORABI NA PRIMER POVPREČNO VEČ KOT SEDEM TISOČ KILOVATNIH UR ENERGIJE NA LETO, V GLAVNEM NAFTI IN ZEMELJSKEGA PLINA, KAR JE DVAKRAT VEČ, KOT JE PORABI PREBIVALEC EVROPE. ČE BI VSI LJUDI NA ZEMLJI PORABLJALI NAFTO S TAKŠNO VNEMO KOT JO AMERIČANI BI VSE SVETOVNE ZALOGE POKURILI V NEKAJ LETIH. GOSPODARSTVO ZDRUŽENIH DRŽAV JE V SVOJI ZGODOVINI SICER DOŽIVLJALO TUDI RECESIJE, VENDAR JE OSTALO DINAMIČNO IN PRILAGODLJIVO. SAMO 4,5% NEZAPOSLENOST LETA 1989 JE BILA NIŽJA KOT V VEČINI DRUGIH INDUSTRIALIZIRANIH DEŽEL. OD LETA 1980 SO USTVARILI 15 MILIJONOV NOVIH DELOVNIH MEST. GOSPODARSTVO ZDRUŽENIH DRŽAV ZAPOSLUJE DANES V CELOTI SKORAJ 110 MILIJONOV LJUDI. NAJPOMEMBNEJŠE INDUSTRIJSKO OBMOČJE, NA KATEREM JE VEČ KOT POLOVICA VSE INDUSTRIJE ZDRUŽENIH DRŽAV, JE TAKO IMENOVANI INDUSTRIJSKI PAS NA SEVEROVZHODU DRŽAVE. DRUGA VELIKA INDUSTRIJSKA OBMOČJA SO NA PIEDMONTSKI PLANOTI V SEVERNI IN JUŽNI KAROLINI IN GEORGIJI, NA FLORIDI, NA OBALI MEHIŠKEGA ZALIVA OKOLI HOUSTONA IN NEW ORLEANSA TER V KALIFORNIJI V OKOLICI LOS ANGELESA, SAN DIEGA IN SAN FRANCISCA, PORTLANDA IN SEATTLE. KMETIJSTVO JE NAJBOLJ RAZŠIRJENO NA SREDNJEM ZAHODU, KJER RENČERJI PRIDELUJEJO NEVERJETNE KOLIČINE ŽITA.

ŠPORT

NAJPRIJUBNEJŠI ŠPORTI SO: KOŠARKA, BASEBALL, AMERICAN FOOTBALL, HOKEJ

ZGODOVINA

LAHKO BI REKLI DA SE CEL ZAČETNI CIKEL ZAČNE S GOSPODOM KRIŠTOFOM KOLUMBOM, KI LETA 1492 ODKRIJE CELINI, KJER ZDA LEŽIJO. V NASLEDNJIH STOLETJIH SO TO OBMOČJE KOLONIALIZIRALI PREDVSEM ANGLEŽI IN FRANCOZI PA TUDI NIZOZEMCI. NAJPOMEMBNEJŠA JE ANGLEŠKA KOLONIZACIJA OZEMLJA OB ATLANTSKEM OCEANU. FRANCOZI SO SI PRISVOJILI ŠIROK PAS OZEMLJA, IMENOVAN LOUISIANA, KI JE SEGA OD KARIBSKEGA MORJA PA DO QUEBECA. PO NJEM JE POTEKALA TAKO IMENOVANA KRZNENA POT. NA TEM OZEMLJU NAS NA FRANCOZE SPOMINJAJO ŠE ŠTEVILNA ZEMLJEPISNA LASTNA IMENA, KOT NAPRIMER DES MOINES, METROPOLA IOWE, IN PRIIMKI.

NO JA, PA NADALJUJMO Z BRITANCI IN NJIHOVIMI 13 KOLONIJAMI OB ATLANTIKU. VEČINOVA SO JIH USTANOVILI VERSKI REFORMATORJI, KI SO ZEMLJO DOBILI V DAR OD NJENEGA VELIČANSTVA. NAJBOLJ ZNANA JE USTANOVITEV PENSILVANIJA LETA 1673, KO WILLIAM PENN SKLENE MIR Z INDIJANCI IN POSTAVI PRVO MESTO ALI BOLJE REČENO PRVO VAS. V PHILADELPHIJI ŠE DANES NA VRHU MESTNE HIŠE VIDIMO SPOMENIK V ČAST TEMU MOŽU. LEGENDA PRAVI, DA NOBENA STAVBA V MESTU NAJ NE BI BILA VIŠJA OD KLOBUKA GOSPODA PENNA, A TUDI PHILADELPHIJA SE JE MORALA PRILAGODITI, OZIROMA PODREDITI URBANIZIRANJU IN DOBILA JE VISOKE NEBOTIČNIKE, KI MOČNO PREKAŠAJO NJENEGA USTANOVITELJA.

AMERIŠKA VOJNA ZA NEODVISNOST

AMERIŠKA PARAVOJSKA IN BRITANSKE ČETE SE PRVIČ SPOPADETA LETA 1775 PRI LEXINGTONU, KAR DANES ZGODOVINARJI OZNAČUJEJO KOT POKOL PRI LEXINGTONU.

LETA 1773 LIBERALNI AMERIČANI, PREOBLEČENI V INDIJANCE, NAPADEJO ANGLEŠKE TRGOVSKE LADJE S ČAJEM, TO JE TAKO IMENOVANA BOSTONSKA ČAJANKA. ČETRTEGA JULIJA 1776 Z DEKLARACIJO O NEODVISNOSTI RAZGLASIJO DRŽAVO. DANES TA DAN PRAZNUJEJO KOT DAN NEODVISNOSTI, PRI KATEREM NE POZABIJO NA PEČENEGA PURANA.

KRVAVI POKOLI SE NADALJUJEJO DO LETA 1783 KO BRITANSKO KRALJESTVO PRIZNA 13 BIVŠIH KOLONIJ KOT SAMOSTOJNO DRŽAVO.

ZDA SE V ČASU, KO SO EVROPO PRETRESALE VOJNE Z NAPOLEONOM, NISO VPLETELE V OBOROŽEN SPOPAD. S PRIKLJUČITVAMI, VOJNAMI, NAKUPI ALI POGODBAMI (1803 SO OD NAPOLEONA KUPILE FRANCOSKO LOUISIANO PO IZREDNO NIZKI CENI, 1819 OD ŠPANIJE KUPLJENA FLORIDA, 1845 PRIKLJUČEN TEKSAS, KO SE JE UMAKNILA MEHIŠKA VOJSKA, 1846 ODPLOPLJENE OREGON, ARIZONA IN NOVA MEHIKA,...) POVEČEVALE SVOJE OZEMLJE, TAKO DA JE V DEVETDESETIH LETIH, MED 1763 IN 1853, NAPOSLED ZAJELO VSE PODCELINSKO PROSTRANSTVO. S TEM SO PREPREČILE OŽIVITEV BRITANSKEGA ALI FRANCOSKEGA VPLIVA IN POSKRBELE ZA URESNIČITEV MONROEJEVE DOKTRINE IZ LETA 1823, PO KATERI AMERIKE NE SME KOLONIZIRATI NOBENA TUJA SILA(MIMOGREDE, TO DOKTRINO PREKRŠIJO LETA 1917 Z VSTOPOM V 1. SVETOVNO VOJNO IN JO USPEŠNO NADALJUJEJO VSE DO DANES). NOVA OZEMLJA PRIKLIČEJO VAL PRISELJENCEV IZ EVROPE, NAJVEČ IZ IRSKE, NEMČIJE , ŠVEDSKE, BRITANIJE...

AMERIŠKA DRŽAVLJANSKA VOJNA

VOJNA POTEKA MED ZVEZO(JENKIJI), KI JO VOJAŠKO VODI ULYSES SIMPSON GRANT, KASNEJŠI AMERIŠKI PREDSEDNIK, IN KONFEDERACIJO(JUŽNJAKI) POD VODSTVOM GENERALA LEEJA.

OB IZVOLITVI ABRAHAMA LINCOLNA ZA PREDSEDNIKA, VNETEGA BORCA ZA ODPRAVO SUŽENJSTVA, KI JE BILO GLAVNA DELOVNA SILA V JUŽNIH DRŽAVAH.

SPOPADI SE ZAČNEJE LETA 1861 IN SE KONČAJO Z JENKIJSKIM ZAVZETJEM RICHMONDA LETA 1865.

TO JE NAJBOLJ UNIČUJOČA VOJNA ZA AMERIKO, SAJ V NJEJ UMRE VEČ AMERIČANOV, KOT V PRVI IN DRUGI SVETOVNI VOJNI. OZNAČUJEMO JE ZA PREDHODNICO MODERNIH VOJN, KER TAKRAT V VOJNE NAMENE UPORABIJO SODOBNO TEHNIKO, KOT JE ŽELEZNICA, TELEGRAF, MINE, OKLEPNE LADJE IN PRVO FULTONOVO PODMORNICO.

PO VOJNI JE ODPRAVLJENO SUŽENJSTVO. ČRNCI POSTANEJO ENAKOPRAVNI DRŽAVLJANI IN LETA 1870 DOBIJO VOLILNO PRAVICO. BELCI NA JUGU SE MNOŽIČNO ZDRUŽUJEJO V KU-KLUX KLANE.

SVETOVNA SILA

NOVI TEHNIČNI IZUMI, KOT SO PARNIK, TELEGRAF, TELEFON, MOTORNO LETALO.... SO PRIVEDLI DO HITREGA RAZVOJA SEKUNDARNIH DEJAVNOSTI. MALA PODJETJA SE ZAČNEJO ZDRUŽEVAT V VELIKE FIRME, KI SI POLEG GOSPODARSKE PRIDOBIMO TUDI POLITIČNO MOČ. HITRA INDUSTRIALIZACIJA

JE V AMERIKO PRIPELJALA VELIKO PRISELJENCEV IZ CELOTNE EVROPE. V ZAČETKU 20. STOLETJA ZDA ZAČNEJE Z IMPERIALIZMOM. VPLIV DOBIVAJO V JUŽNI IN SPEDNJI AMERIKI. NAJBOLJ ZNAN PREDSEDNIK IZ TEGA ČASA JE THEODORE ROOSEVELT, KI TUDI SPODBUJA K GRADNJI PANAMSKEGA PREKOPA. PRED 1. SVETOVNO VOJNO, KO V EVROPI POTEKA OBOROŽEVALNA TEKMA MED CENTRALNIMI IN ANTANTNIMI SILAMI, SI ZDA POVEČAJO MOČ Z IZDELAVO OROŽJA. EVROPSKE DRŽAVE SE TAKO ZADOLŽIJO. 6.4.1917 TUDI ZDA NEPOSREDNO VSTOPI V VOJNO NA STRANI ANTANTE. PO KONČANI VOJNI POSTANEJO GLAVNA SVETOVNA VELESILA, KAR JE ŽE VIDNO NA VERSAILLSKI MIROVNI KONFERENCI. HITER GOSPODARSKI VZPON PREKINE ZLOM NA NEWJORSKI BORZI 24.10.1929, NA TAKO IMENOVAN ČRNI ČETRTEK. AMERIČANI KRICO PREMAGAJO POSTOPOMA V LETIH 1933 DO 1945, KO Z ROOSEVELTOVIM NEW DEALOM DRŽAVA SPET OKREPI GOSPODARSTVO IN SE PONOVO ZAČNE VZPENJATI.

DRUGA SVETOVNA VOJNA

V NJO VSTOPIJO PO JAPONSKEM BOMBNEM NAPADU NA PEARL HARBOR 7.12.1941. V VOJNI SE BOJUJEJO NA PACIFIKU Z JAPONCI, KJER GRE PREDVSEM ZA LETALSKE BITKE IN POČASNIM PREVZEMANJEM JAPONSKIH OBRAMBNIH OTOKOV, IN V EVROPI KJER POMAGAJO ZAVEZNIKOM V BOJU PROTI TRETJEMU RAJHU.

NA OBEH BOJIŠČIH KONČAJO KOT VELIKI ZMAGOVALCI IN NATO ZAČNEJO Z MODERNO IMPERILIZACIJO SVETA.

KONEC DRUGE SVETOVNE VOJNE NA PACIFIKU ŠTEJEMO Z UPORABO ATOMSKE BOMBE ALI A-BOMB, S KATERO SE ZAČNE NOVA, JEDRSKA DOBA. PO KONČANI UNIČUJOČI VOJNI ZUNANJI MINISTER MARSHALL IZDELA NAČRT ZA OBNOVO PORUŠENE EVROPE, JO FINANČNO PODPRE IN AMERIČANI ZGRADIJO VELIKO TOVAREN, NAJVEČ RAVNO V NEMČIJI.

PO DRUGI SV. VOJNI NE IZIDEJO SAMO ZDA KOT VELIKI ZMAGOVALEC, AMPAK TUDI KOMUNISTIČNA SOVJETSKA ZVEZA, KI SVOJ VPLIV ŠIRI V VZHODNO EVROPSKIH DRŽAVAH, VSE DO VZHODNE NEMČIJE ALI DDR. MED NJIMA SE ZAČNE TEKMOVALNO OBOROŽEVANJE IN BOJ ZA VEČJI SVETOVNI VPLIV. TO OBDOBJE IMENUJEMO HLADNA VOJNA. VELESILI SE NIKOLI NE SPOPADETA NEPOSREDNO, VEDNO JE PRISOTNA LE ENA, DRUGA PA NJENEGA NASPROTNIKA PODPIRA Z OROŽJEM. PRIMER: VIETNAMSKA VOJNA. OBE IMATA VISOKO RAZVITO OROŽJE, KI IMA SKUPNO MOČ STOKRATNO UNIČENJE SVETA. NAJBLIŽJE TAKŠNEGA SPOPADAJE PRIŠLO LETA 1962, MED KUBANSKO KRIZO, KO SO RUSI NAMESTILI SVOJE JEDRSKE PROJEKTORE NA KUBI, A NE POZABIMO DA SO TUDI ZDA IMELE SVOJE JEDRSKO OROŽJE NAMEŠČENO V TURČIJI IN TAKO OGROŽALE RUSIJO. ZATO STA SE KENNEDY IN HRUŠČOV SPORAZUMELA IN SVET SE JE IZOGNIL PROPADU. OBDOBJE HLADNE VOJNE SE KONČA Z RAZPADOM ZSSR LETA 1990 IN NA OBMOČJE BIVŠE SOVJETSKE ZVEZE VDRE AMERIŠKI KAPITALIZEM.

11. SEPTEMBER 2001

DAN, KI BO MNOGIM AMERIČANOM PA TUDI DRUGIM LJUDSTVOM DOLGO OSTAL V SPOMINU. TAKRAT JA ISLAMSKA TERORISTIČNA ORGANIZACIJA AL KAIDA PREVZELA 4 LETAL IN JIH PREUSMERILA NA BELO HIŠO, PENTAGON IN NA WTC. AVION, NAMENJEN V DOMOVANJE AMEŠKEGA PREDSEDNIKA, SO

PRAVOČASNO SESTRELILI IZKUŠENI PILOTI AMERIŠKIH LOVCEV. PENTAGON JE OB NESREČI UTRPEL MATERIALNO ŠKODO IN 105 ŽIVLJENJ. PRAVA TRAGEDIJA PA JE World Trade Center. OBA NEBOTIČNIKA SRED MANHATTNA SO PORUŠILI IN Z RUŠEVINAMI UBILI 3500 LJUDI. S TEM DNEM AMERIKA NAPOVE VOJNO TERORIZMU.